

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PROBLEM SENARYOLARINA İLİŞKİN ALGILARI*

PROSPECTIVE CLASSROOM TEACHERS' PERCEPTIONS OF THE PROBLEM SCENARIOS

Aytunga OĞUZ**

Öz

Öğretmen eğitimi programlarında probleme dayalı öğrenme ortamları düzenlenerek öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinde karşılaşılabilecekleri problemleri çözebilmeleri için gerekli bilgi ve beceriler, belli ilkeler doğrultusunda, iyi hazırlanmış senaryolar yoluyla, etkili ve kalıcı bir biçimde kazandırılabilir. Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmeni adaylarının, Eğitim Psikolojisi dersinde düzenlenen probleme dayalı öğrenme ortamındaki senaryoların özelliklerine ve bu senaryoların kendilerine kazandırdıklarına ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırma tarama modelinde, nitel bir araştırmadır. Araştırmanın katılımcılarını, 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılı Bahar yarıyılında Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinin ikinci sınıfında Eğitim Psikolojisi dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgulara göre, öğrenciler senaryoları ilgi çekici, orta güçlük düzeyinde, gerçek yaşama ve dersin konularına uygun bulmuşlardır. Öğrenciler senaryoların kendilerini araştırmaya yönelttiğini, öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön bilgiler kazandırdığını, mesleğe hazırladığını ve mesleğin güçlüklerini anlamalarını sağladığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, hazırlanan senaryoların derslerde kullanılabilir özellikte olduğu ve öğrencilere yararlar sağladığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Probleme dayalı öğrenme, senaryo, öğretmen yetiştirme, öğretmen adayı

Abstract

By organizing problem-based learning environments for teacher training programs, necessary skills and knowledge can be given to teacher candidates effectively and permanently in accordance with certain principles and through well-crafted scenarios to solve the problems they face in the teaching profession. The aim of this study is to determine prospective classroom teachers' perceptions of properties of the scenarios organized in Educational Psychology course within the problem-based learning environment and the bringing of these scenarios. The research is a qualitative research in survey method. The participants of the study is composed of the sophomores taking the Educational Psychology course in the Spring semester of the 2008-2009 academic year at the Faculty of Education in University of Dumlupınar. A survey consisting of open-ended questions were used as a data collector. Content analysis method was used to analyze the data obtained. According to the findings, students found scenarios interesting, at medium difficulty level, suitable for real-life and issues of the course. Students stated that the scenarios encourage them to research, bring preliminary information about the teaching profession to them, prepare them for the profession and help them understand the challenges of the profession. As a result, scenarios prepared can be said to be used in lessons and provide benefits for the students.

Key Words: Problem-based learning, scenario, teacher training, prospective teacher

* Bu çalışma, 26-28 Nisan 2013 tarihleri arasında Kütahya'da düzenlenen International Conference on Innovation and Challenges in Education'da sunulan bildirinin geliştirilmiş biçimidir.

** Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü aytungaoguz@hotmail.com

1. GİRİŞ

Bugün eğitim ortamlarında, öğrencilerin; problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, yaratıcı olabilen, işbirliği yapabilen, kendi kendine öğrenen, öğrenmelerini değerlendirebilen ve düzenleyebilen bireyler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğretmenler, öğrencilerin bu becerileri kazanabilecekleri öğrenme ortamlarını düzenleme ve onlara rehberlik etme gibi önemli roller üstlenmektedirler. Chambers'in (2001) de belirttiği gibi, öğretmenlerin yalnız, öğretme ve sınıf etkinliklerini gerçekleştirme gibi geleneksel rolleri yerine getirmeleri değil; program planlayıcısı, karar verici, insan kaynakları ve teknoloji yöneticisi, takım üyesi ve takım lideri olma gibi rolleri de yerine getirmeleri gerekmektedir. Öğretmenler öğretmen eğitimi programlarında gerekli bilgi ve becerileri yeterli düzeyde kazandıkları ölçüde öğrencilerine rehberlik edebilir ve bu rollerini yerine getirebilirler. Bu nedenle, öğretmenlere hem hizmet öncesi hem de hizmet içi öğretmen eğitimi programlarında nitelikli bir eğitim verilerek gerekli yeterlikler kazandırılmalıdır.

Öğretmen adaylarına öğretmen yeterlikleri kazandırabilmek için, öğretmen eğitimi programlarında yapılandırmacı öğrenme ortamları düzenlenebilir. Yapılandırmacı yaklaşma göre, birey çevresiyle etkileşimi sonucu bilgiyi ön bilgilerine dayalı olarak kendisi anlamlandırmaktadır (Gagnon ve Collay, 2001). Bireylerin bilgiyi bireysel olarak anlamlandırmaları birbirleriyle etkileşimlerinin ve yaşam içindeki değerlendirmelerinin sonucunda oluşmaktadır. Bu süreçte, bilişsel çatışma ya da meraklandırıcı şeyler öğrenmeyi tetiklemekte ve öğrenilenlerin doğasını ve düzenini belirlemektedir (Savery ve Duffy, 1996). Bu nedenle, öğretmen adaylarının bilgiyi etkin bir biçimde kendilerinin yapılandırmalarına olanak veren materyallerin, yöntem ve tekniklerin uygulanması gerekmektedir. Bu çerçevede, öğretmen adaylarının gerçek yaşam koşullarıyla ve materyalleriyle etkileşime geçerek gerekli bilgi ve becerileri kendi etkin çabalarıyla kazanabilmeleri, uygulayabilmeleri ve paylaşabilmeleri için probleme dayalı öğrenme ortamlarından yararlanılabilir.

Bu ortamlar öğretmen adaylarının, öğretmenin, geleneksel öğrenme ortamlarındaki rollerinden farklılaşan rollerinin olduğunu kavrayabilmeleri açısından önem taşımaktadır. Çünkü, probleme dayalı öğrenme sürecinde öğretmen, öğrenenlerin öğrenmelerini, işbirlikli çalışmalarını, bilgiyi esnek bir biçimde yapılandırmalarını destekleme ve kolaylaştırma rollerini yerine getirmelidir (Hmelo-Silver, 2004). Öğretmen bu süreçte, karmaşık bir problem durumu tasarlayıp öğrencileri bunun içine katarak öğrencilerin problem senaryosunu kendilerine mal etmelerini, etkin sorumluluk almalarını, probleme ilişkin bildiklerini ve bilmediklerini belirlemelerini, problemin çözümü için görev dağılımı yapmalarını, araştırmalarını, çözümler üretmelerini ve karar vermelerini destekleyebilir (Sage ve Torp, 1997: Aktaran; Saban, 2009: 196-197). Böylece, öğrencilerin anlamlı ve kalıcı bir biçimde öğrenmeleri sağlanabilir (Hatisaru ve Küçükturan, 2009). Öğretmen eğitimi programlarında probleme dayalı öğrenme ortamları, öğretmen adaylarının problem çözme ve işbirliği yapma becerilerinin gelişmesini sağlayabilir. Alan yazında probleme dayalı öğrenme stratejisinin uygulanmasının

öğretmen adaylarının problem çözme ve düşünme becerilerini geliştirdiği belirtilmektedir (Dean, 1999). Öğretmen adayları probleme dayalı öğrenme ortamlarında, karmaşık gerçek yaşam problemlerini çözmek için, bilgiyi elde etme, kullanma ve değerlendirme bilgi ve becerilerini problem senaryoları üzerinde çalışarak kazanabilirler.

Probleme dayalı öğrenme ortamında öğretilecek konuları gerçek veya gerçeğe yakın problemler üzerinden verebilmek için “senaryolaştırma” yöntemi kullanılmaktadır (Çubukçu, 2011). Bu ortamda kullanılan temel gereç, gerçek yaşamla ilişkili sorunların yer aldığı ve “kurgulanmış olgu” olarak adlandırılabilen “senaryolar” oluşturmaktadır (Kılıç, 2007). Senaryo, iç içe birçok öyküden oluşmuş uzun planlı yazıdır. Bu yazıda yaşamdan bir sanal kesit tarif edilir ve o kesit içindeki olaylar dizisi anlatılmaya çalışılır. Senaryolar, öğrenme sürecinde belirlenen hedeflere ulaşmada yol gösterici ve yönlendirici araçlardır (Çubukçu, 2011). Senaryolar, kazandırılmak istenen hedeflerin içeriğine göre; beceri, problem, kurgu ya da konu temelli olarak, ayrı ayrı ya da birlikte düzenlenebilmektedir (Errington, 2010). Öğrenme ortamında öğrenme sürecini harekete geçirmek için kullanılan bu senaryolar öğrencileri, gerçek yaşam durumlarıyla karşı karşıya getirerek onlara gelecek mesleki yaşamlarıyla ilgili kavram ve ilkeleri anlamlı bir bağlamda kazanma olanağı sağlamaktadır (Dahlgren ve Öberg, 2001). Senaryoya dayalı öğrenme ortamında öğrenci kendisini olayın içinde bularak bir oyuncu gibi karşılaştığı problemleri çözmekte ve hedeflenen kazanımlara ulaşmaktadır (Karaçanta, 2011; Veznedaroğlu, 2005). Öğrencilerin senaryolarla etkileşimleri esnasında, senaryodaki rollerine uygun biçimde araştırmalar yapmaları ve problemleri çözmeye etkin biçimde çaba göstermeleri gerekmektedir.

Alan yazında senaryoya dayalı öğrenme ortamının sağladığı birçok faydalardan söz edilmektedir. Örneğin; Veznedaroğlu (2005) araştırmasında, öğrencilerin senaryo temelli öğrenme sonrasında öğretmenliğe yönelik öz yeterlik algılarında anlamlı bir artış olduğunu gözlemiştir. Yaman'ın (2005) araştırmasında, senaryo tabanlı öğrenme yöntemine dayalı drama yönteminin uygulandığı grupların geleneksel öğretimin yapıldığı gruplara göre daha başarılı olduğu bulguları elde edilmiştir. Taşkın-Can, Yaşadı, Sönmezer ve Kesercioğlu'nun (2006) yaptığı bir çalışmada, kavram haritası tekniği ve senaryo kullanımının fen öğretiminde kavram yanlışlarını gidermede geleneksel öğretime göre daha başarılı olduğu görülmüştür. Köroğlu ve Yeşildere (2002) araştırmalarında, Matematik derslerinin oyunlar ve senaryolar ile işlenmesi durumunda, dersin öğrenciler tarafından sevileceği ve başarının artacağı yönünde öğrenci tepkilerinin olduğunu belirtmektedir. Yan (2006) ise araştırmasında, senaryo ile öğrenmenin avantajlarından söz ederek böyle bir öğrenme ortamının, öğrencilerin yazma ve konuşma beceri alanlarındaki hayal gücü ve yaratıcılıklarını, derse katılmaya isteksiz öğrencilerin derse güdülenmelerini artırdığını belirtmektedir.

Araştırma bulguları problem senaryolarına dayalı öğrenme ortamlarının öğrencileri olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Ancak bu faydaları sağlamak için, senaryoların iyi hazırlanmış

olması gerekmektedir. Probleme dayalı öğrenme ile ilgili çalışmalar, etkili bir öğrenme sürecinin gerçekleşebilmesi için, iyi desenlenmiş senaryoların önemli olduğunu vurgulamaktadır (Kjellgren ve diğerleri, 1993; Boud ve Feletti, 1991: Aktaran; Dahlgren ve Öberg, 2001: 264). Senaryoların iyi hazırlanması, öğretmenlerin alanlarında uzman olmalarına (Erdem ve Demirel, 2002) ve senaryo geliştirme ölçütlerini göz önüne almalarına bağlıdır (Çubukçu, 2011). Bell ve Page (2003: Aktaran; Veznedaroğlu, 2005: 16-17) senaryo yazımında şu noktalara dikkat çekmektedir:

1. Senaryonun gerçekçi olması,
2. Senaryoda oluşabilecek tüm olası durumların göz önüne alınarak bunlara senaryo içerisinde yer verilmesi,
3. Öğrencinin karar verme sürecinde gereksinim duyduğu verilerin sunulması,
4. Gerekirse uygun görsellerin kullanılması,
5. Öğrencilere farklı biçimlerde dönütler verilmesi,
6. Karşılaştırma gerektiren durumlar için uygun örneklere yer verilmesi.

Bu ilkeler doğrultusunda hazırlanan senaryolar öğrenmenin etkili bir biçimde gerçekleşmesine hizmet edebilir. Yeterli ve uygun senaryolar üretildiğinde, öğrencilerin motivasyonu yüksek düzeyde tutularak hem senaryonun öğrenme hedeflerindeki mesleki bilgilerin çok hızlı alınabilmesi hem de ilgili yan konuların yeterince tartışılması olasıdır (Çubukçu, 2011). Bir senaryonun, amaçlara hizmet edip etmediği, açıklığı, öğrencilerin gereksinimlerine cevap verip vermediği ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olup olmadığı gibi noktalar açısından incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, senaryoların; planlama, yazma ve uygulama aşamalarından geçerek gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Hafler, 1997: Aktaran; Açıkgöz, 2002: 120). Düzeltme aşamasında, yaşanan sürece dönük olarak öğrencilerden dönüt alınması senaryoların geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu araştırmanın da senaryolara ilişkin, öğrencilerden dönüt almaya hizmet edebileceği düşünülmektedir. Türkiye’de çeşitli alanlarda probleme dayalı ve senaryoya dayalı öğrenme ortamlarına ilişkin araştırmalar yapılmakla birlikte, öğretmen eğitiminde problem senaryolarının özelliklerini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışmada, Eğitim Psikolojisi dersi kapsamında hazırlanan problem senaryolarının özelliklerinin ortaya çıkartılmasına odaklanılmıştır. Çalışmanın problem senaryolarının geliştirilmesine katkı getirebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmeni adaylarının, Eğitim Psikolojisi dersinde probleme dayalı öğrenme ortamında kullanılan senaryoların özelliklerine ve bu senaryoların kendilerine

kazandırdıklarına ilişkin algılarını belirlemektir. Bu genel amaç kapsamında araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının, Eğitim Psikolojisi dersinde çözmeye çalıştıkları senaryoların özelliklerine ilişkin algıları nasıldır?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının, Eğitim Psikolojisi dersinde senaryolar üzerinde çalışmalarının kendilerine kazandırdıklarına ilişkin algıları nasıldır?

2. YÖNTEM

Araştırma tarama modelindedir. Geçmişe dönük olarak gerçekleştirilen betimsel araştırmalarda, bireylerin hemen olmuş bir olguyla ilgili duygu ve düşünceleri sıcaklığı sıcaklığına belirlenmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Bu araştırmada da Sınıf Öğretmeni adaylarının Eğitim Psikolojisi dersinde kullanılan problem senaryolarının özelliklerine ve bu senaryoların kendilerine kazandırdıklarına ilişkin algıları uygulamadan sonra var olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılı Bahar yarıyılında Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programı ikinci sınıfında Eğitim Psikolojisi dersini alan 25 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 19'u kadın 6'sı erkektir. Katılımcıların tamamı Eğitim Psikolojisi dersinde üç senaryo üzerinde çalışmışlardır. Katılımcılar öğretim elemanının rehberliğinde gruplar halinde bu çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

Uygulama

Uygulamanın yapıldığı sınıfta 5-6 kişiden oluşan heterojen gruplar oluşturulmuştur. Öğretmen adayları çalışmalara başlamadan önce, ilk hafta probleme dayalı öğrenmeye ve senaryolardaki problemleri nasıl çözümlenebileceklerine ilişkin öğretim elemanı tarafından bilgilendirilmişlerdir. Araştırmada, Eğitim Psikolojisi dersinin öğrenme kuramları konularının amaçlarına yönelik araştırmacı tarafından 3 senaryo hazırlanmıştır. Senaryolar hazırlanırken, gerçek yaşamda karşılaşılan problemleri içermesi, öğrencilerin düzeylerine ve dersin amaçlarına uygun olması ve düşündürücü araştırma soruları içermesi gibi senaryolarda bulunması gereken ilkeler dikkate alınmıştır. Senaryoların özellikleri, anlaşılabilirliği ve öğrenci seviyesine uygunluğu bakımından eğitim bilimleri ve Türkçe eğitimi alanında çalışan 2 uzmandan görüş alınmıştır. Görüşler doğrultusunda senaryoların ifadelerinde düzeltmeler yapılmış ve derste katılımcılara uygulanmıştır.

İlk hafta açıklamalar yapıldıktan ve gruplar belirlendikten sonra, katılımcılara önce birinci senaryo verilmiş ve senaryodaki problemleri çözmek ve sorulan soruları yanıtlamak için çeşitli kaynaklardan araştırmalar yapmaları istenmiştir. İkinci hafta bu senaryoyla ilgili yapılan hazırlıklar

doğrultusunda senaryodaki problemler üzerinde tartışmalar yapılmıştır. Gruplar önce kendi aralarında çözüm önerilerini tartışmışlar daha sonra her grup belirlediği çözümleri sınıftaki diğer grupla paylaşmıştır. Sonraki haftalarda, ikinci ve üçüncü senaryolardaki problemleri çözmeye dönük çalışmalar da tüm gruplarda aynı şekilde gerçekleştirilmiştir. Senaryolarla ilgili çalışmalar, öğretim elemanının rehberliğinde, grup üyelerinin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında çeşitli kaynakları araştırmaları, görüşlerini sınıfta tartışmaları ve çalışmalarıyla ilgili raporlar hazırlamaları şeklinde 6 hafta süresince yürütülmüştür. Öğretmen adaylarına çalışmalarıyla ilgili yardıma gereksinim duyduklarında, öğretim elemanı tarafından ders dışında da rehberlik yapılmıştır. Öğretmen adaylarının senaryolardaki problemlerin çözümüne ilişkin hazırladıkları raporlar öğretim elemanı tarafından her senaryo oturumundan sonra toplanmış ve öğretmen adaylarının eksiklerini gidermeleri yanlışlarını düzeltmeleri için sözlü ve yazılı olarak ipuçları ve dönütler verilmiştir. Uygulama sonunda öğretmen adaylarının senaryoların özelliklerine ve kazandırdıklarına ilişkin algılarının belirlenmesine yönelik açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket, katılımcıların kişisel bilgilerine ve probleme dayalı senaryolara ilişkin algılarını belirlemeye yönelik iki açık uçlu soru içermektedir. Veriler, katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilmiştir. Anket soruları araştırmanın amacına uygunluğuna ve anlaşılabilirliğine ilişkin birisi Türkçe, diğeri Eğitim Bilimleri alanında çalışan iki uzmanın görüşleri alınarak düzenlenmiştir. Sorular önce, anlaşılabilirliği, yanıtlanabilirliği ve uygulama süresi gibi açılardan incelenmek üzere araştırma kapsamında olmayan 10 öğrenciye verilmiş ve uygulanabilir özellikte olduğu görülerek katılımcılara uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, nitel araştırma veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Bu amaçla, deneklerin ortaya koydukları görüşlerde en küçük birim olarak cümleler kabul edilmiştir. Katılımcıların her birisine cinsiyetlerini de belirten bir kod numarası verilmiş ve kendilerine de isimlerinin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Sorulara verilen yanıtlar araştırmacı tarafından önce olduğu gibi yazılı olarak kayda geçirilmiş daha sonra ortaya çıkan görüşlere göre analiz edilmiştir. Bu süreçte, araştırmanın amaçları doğrultusunda soruların her bir soruya verilen yanıtlar ana tema olarak belirlenmiş bu temalara ilişkin alt temalar ve her bir alt temaya ilişkin kategoriler oluşturulmuş ve her bir kategoriye bir kod verilerek kaydedilmiştir. Daha sonra, katılımcıların görüşlerini özetleme ve yorumlamada kullanılmak üzere ana ve alt temalara ilişkin kategoriler çizelgeler üzerinde frekanslarıyla birlikte gösterilmiştir.

Katılımcıların açık-uçlu sorulara verdikleri yanıtlar Sınıf Öğretmenliği alanında çalışan ve nitel çalışmaları bulanan bir öğretim üyesi ile birlikte ayrı ayrı incelenmiştir. İncelemeler sonucu “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği aşağıdaki güvenilirlik formülü kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})$$

Bu formüle göre yapılan hesaplama sonucunda, araştırmanın güvenilirliği birinci soru için %100, ikinci soru için % 94’tür. Güvenirlik hesaplarının % 70’in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir. Ayrıca, güvenilirliği sağlamak için öğrencilerin algılarına ilişkin alıntılara sıkça yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, öğretmen adaylarının açık uçlu anket sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara ve yoruma yer verilmiştir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Senaryoların Özelliklerine İlişkin Algıları

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin olarak öncelikle, öğretmen adaylarının Eğitim Psikolojisi dersinde çalıştıkları senaryoların özelliklerine ilişkin algılarının nasıl olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarına “Eğitim Psikolojisi dersinde çözmeye çalıştığımız senaryoların özelliklerini nasıl buluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmen adayları, senaryoların; ilgi çekiciliği, güçlük düzeyi, gerçek yaşama ve Eğitim Psikolojisi dersine uygunluğu, araştırmaya teşvik etmesiyle ilişkili görüşler ortaya koymuşlardır. Öğretmen adaylarının, senaryoların özelliklerine ilişkin algıları Tablo 1’de özetlenmiştir.

Öğretmen adaylarının tamamı yakını (23 öğretmen adayı) öğrenme ortamında çalıştıkları üç senaryonun da ilgi çekici olduğunu belirtmiş, bir öğretmen adayı, senaryoların bazılarını ilgi çekici bulmuş, bir öğretmen adayı ise ilgi çekici bulmamıştır. Katılımcılar senaryoların ilgi çekiciliği ile ilgili algılarını şöyle dile getirmişlerdir: «*Senaryolar çok dikkat çekici. Sanki öğretmen olmadan öğretmenliğin provasını yapar gibiyim. Karşılaşacağım sorunları ve nasıl davranacağımı düşünmeye başladım (22K). Senaryoların içerikleri gerçekten çok ilginç. Ben öğretmen olunca bu tür davranışlarla karşılaşacağımı hayal bile etmiyordum (9K). Senaryoların içeriği mesleğimle ilgili olduğu için ilgimi çekti tabi (7E). İlgimi çekti. Çünkü öğretmenler için iyi bir çalışma ben de bir öğretmen olacağım için benim ilgi alanıma giriyor, girmesi gerekiyor (13K). Verilen senaryolar çocuk gelişimi ve psikolojisiyle ilgili konular olduğundan benim mesleğimi de ilgilendiren konular olduğundan ilgimi çekti (25K). Üçüncü senaryo diğer senaryolara göre daha gerçekçi bir senaryoydu.*

İlgimi çekti ve zorlandım (19K). Bazıları ilgimi çekti, fakat bazılarını çok alakasız buldum genelde güzeldi ama (4E).»

Öğretmen adaylarının senaryoları ilginç bulmalarının bir nedeni senaryoların özellikleriyle ilgilidir. Öğretmen adayları senaryoları; günlük hayattan alındığından, sık karşılaşıldığından, gerçekçi olduğundan, ihtiyaca cevap verdiğiinden ilginç bulduklarını belirtmişlerdir (3E, 19K, 21K, 24K, 25K). Senaryoları ilginç bulmalarının bir başka nedeni de öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir. Senaryoları, mesleki açıdan fayda sağladığı, zorluklarla, sorunlarla karşı karşıya getirdiği ve bunlara çözüm üretilmesini sağladığı ve farklı öğretmen tiplerini gösterdiği için ilginç bulmuşlardır (1K, 2K, 5K, 7E, 9K, 13K, 14K, 15K, 16K, 20K, 21K, 22K, 23E). Bazı adaylar da öğrencilerle ilgili nedenler belirterek; öğrencilerin özelliklerini gösterdiğinden, öğrencilere zarar verici ve yapılmaması gerekenleri gösterdiğinden ilginç bulduklarını belirtmişlerdir (6K, 17K, 20K, 23E, 18K).

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının “Senaryoların Özelliklerini Nasıl Buluyorsunuz” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmen Adaylarının Senaryoların Özelliklerine İlişkin Algıları	f
<i>a. Senaryoların ilgi çekme düzeyi</i>	
a.1. Senaryoları ilgi çekici buluyorum	23
a.1.1. Öğretmenlik mesleğiyle ilişkisi açısından ilgi çekici	13
a.1.2. Öğrenci özellikleriyle ilgili bilgiler açısından ilgi çekici	5
a.1.3. Senaryoların nitelikleri açısından ilgi çekici	5
a.2. Senaryoların bazıları ilgi çekici	1
a.3. Senaryolar ilgi çekici değil	1
<i>b. Senaryoların güçlük düzeyi</i>	
b.1. Senaryolar normal güçlük düzeyinde	9
b.2. Senaryolar kolaydan zora doğru ilerliyor	6
b.3. Senaryolar zor	7
<i>c. Senaryoların gerçek yaşama uygunluğu</i>	
c.1. Senaryolar gerçek yaşama uygun	21
c.2. Senaryolar gerçek yaşama uygun değil	3
<i>d. Senaryoların Eğitim Psikolojisi dersinin konularına uygunluğu</i>	
d.1. Senaryolar dersin konularına uygun	20
d.1.1. Öğrenci ve öğretmen psikolojisiyle ilgili sorunları ele aldığı için	
d.1.2. Dersin konularını anlamasına yardımcı olduğu için	
d.1.3. Derste öğrenilenleri kullanma olanağı sağladığı için	
d.2. Senaryolar dersin konularına kısmen uygun	1
<i>e. Senaryoların araştırmaya, bilgi toplamaya teşvik etmesi</i>	
e.1. Senaryolar araştırma yapmaya teşvik ediyor	20
e.2. Senaryolar araştırma yapmaya kısmen teşvik ediyor	2
e.3. Senaryolar araştırma yapmaya teşvik etmedi	2

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının dokuzu senaryoların güçlük düzeyini normal bulmuş; altısı ise, senaryoların birinciden üçüncüye doğru güçlük düzeyinin arttığını belirtmiştir. Yedi öğretmen adayı senaryoların zor olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen adayı da ilk senaryoda zorlandığını, daha sonra alıştığını dile getirmiştir. Katılımcılar senaryoların güçlüğü ile ilgili algılarını şöyle belirtmişlerdir: «*Güçlük düzeyleri seviye seviye geliyordu bence. Son senaryoda biraz daha zorlandım ama çözümler üreterek ileride bu gibi durumlara temkinli olabileceğimi düşünüyorum (1K). Çok zordular. Yaşamadığım durumu anlatmamı istemişsiniz. Hayali olarak bile çok zorlandım. Ki özellikle senaryo 3’te Allah yardımcım olsun (8 E). Düzeyleri ne çok zor ne de çok kolay. Ama yine de gerçek hayatta olacakları görmeden bir şeyler söylemek kolay. Eminim ki gerçek hayatta bizim düşündüğümüz gibi olmaz (18K). Gittikçe senaryolar daha zorlaşıyor. Düşünmek için daha fazla zaman harcamaya başladım (19K).*»

Öğretmen adaylarının 21’i senaryoların gerçek yaşama uygun olduğu, yaşamla örtüştüğü, gerçek yaşamda da böyle davranışlarla karşılaşılabilirdi görüşündedir. Öğretmen adaylarının ikisi senaryoların bazı kısımlarının gerçek yaşamla uyuşmadığı görüşünü belirtirken, bir öğretmen adayı da birinci ve ikinci senaryoyu çok uygun bulmamış, üçüncü senaryoyu uygun bulmuştur. Bir öğretmen adayı ise, gerçek yaşamdaki tepkilerin bilinemeyeceğini belirtmiştir. Katılımcılar senaryoların gerçek yaşama uygunluğu ile ilgili bu algılarını şöyle dile getirmişlerdir: «*Senaryolar gerçek yaşam durumlarına uygun. Birçok öğretmenden de bu konular hakkında zorluklar yaşadıklarını, çözümler üretmeye çalıştıklarını duymuştum. Özellikle şımarık, hiperaktif öğrenciler konusunda zorlandıklarını söylüyorlar. Yani gerçek yaşamla oldukça uygun (1K). Senaryolar çok gerçekçiydi beni alıp geleceğime götürdü. Gelecekle ilgili planlarımı ve hayallerimi etkiledi.... (7E). Kesinlikle birebir örtüşüyor. Öğretmen-öğrenci-veli şeytan üçgenini çok iyi ve canlı yansıtıyor (8E). Gerçek yaşama uygun. Çünkü ilkokulda biz de aynı bu öğrenciler gibi davranabiliyorduk. Öğretmenimizse bazen benim düşündüğüm gibi bize muamele yapıyordu, bazense yanlış tutumlarda bulunuyordu (22K). Kendi yaşadığım öğrencilik hayatı ve çevremde karşılaştığım olaylara göre senaryolar gerçek yaşam durumlarına son derece uygun (25K).*»

Öğretmen adaylarının yirmisi senaryoların Eğitim Psikolojisi dersinin konularına uygun olduğunu belirtmiştir. Bu öğretmen adayları, senaryoları; öğrenci ve öğretmen psikolojisiyle ilgili sorunları ele aldığı; dersin konularını anlamalarına yardımcı olduğu ve derste öğrenilenleri kullanma olanağı sağladığı için uygun bulduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar senaryoların Eğitim Psikolojisi dersinin konularına uygunluğu ile ilgili algılarını şöyle ifade etmişlerdir: «*Senaryolar bu dersin konularına uygun, çünkü bütün sorunların altında öğrenci psikolojisi yatmaktadır (1K). Dersin konularına uygun. Çünkü, bu sorulara cevap verebilmek için çocukların dönem özelliklerini, psikolojilerini bilmek gerekiyor (2K). Dersin konularına uygun (3E). Dersin konularına çok uygun (4E). Senaryolar o dersi kavrayabilmemizde bize yardımcı olmuştur. Çünkü bizim psikoloji konularını*

eğitime nasıl bağlayacağımız hakkında bilgi vermektedir (5K). Konular derslere göre seçilmiştir (6K). Eğitim psikolojisini cidden bu senaryolarda görmek mümkün. Yapmak istedikleriniz muhatabınızın yaşına bağlı olarak dediklerinizin bir kısmını algılaması, her konuda sizi örnek almasını bu senaryolarda görülebildiği için dersin konusuna uygun (8E). Senaryolar dersin konularına uygun (9K). Konulara uygun. Dersten daha ilgi çekici (10E). Konulara çok uygun. Çünkü senaryolarda öğrenci psikolojisiyle ilgili konular anlatılmış (11K). Konulara uygun (12K). Senaryolar derse uygun. Çünkü ne yapmamız gerektiğini bilmiyoruz öğrenmek için de araştırmak okumak, dinlemek lazım. Böylelikle sorunları aşabiliriz ve iyi öğretmenler olabiliriz (13K). Senaryolar bir dersin konularıyla tamamen paralel. Ama konuları sınıf ortamında uygulamak zor (14K). Derse uygun ama ben çoğu zaman senaryoyu yapmadan önce yaptığım çalışmalardan yararlanmayı tam olarak yapamıyorum. Ama kullanmaya dikkat etmeye çalışıyorum. Senaryolar yaptığım çalışmaları düşünce katmama, öğrencilerim için tam olarak olmasa da sorunlarına çözümler bulmada yardımcı olmakta (15K). Senaryolar bu dersin konularına uygun. Bu derste öğrendiğimiz bilgileri bu soruları cevaplandırırken kullandık. Bu konularla ilgili kitaplardan araştırdık (16K). Senaryolarda yazılı metinlerde, olaylarda ve kişi özelliklerinde öğrendiğimiz konuları uygulayabiliriz. Kişilik özellikleri gelişim özellikleri vb gibi konularda kullanabiliriz (18K). Senaryolar dersin konularına uygun. Dersi işlerken aklıma gelen birçok soruyu bu senaryolar sayesinde cevaplayabiliyorum (19K). Senaryolar konulara uygun. Klasik koşullanma, edimsel koşullanma, bilişsel süreçler öğrencilerin davranışlarına yansıyor (22K). Konulara uygulama olabilecek nitelikte. Bizi de öğretmenlik hazırlığında yardımcı oluyor (24K). Sonuçta, senaryolar eğitimle ilgili olan, hem çocuk psikolojisini, hem de öğretmen psikolojisini ele aldığından dersimizin içeriğine uygundur (25K). Bir öğretmen adayı ise, senaryoları kısmen uygun bulmuştur. Birinci ve ikinci senaryoyu dersin konularına uygun bulmuş; üçüncü senaryoyu ise, soruları cevaplarken zorlandığı, metni zihninde canlandıramadığı ve konuyla tam bağdaştıramadığı için uygun bulmamıştır. Bu algısını şöyle ifade etmiştir: “Son senaryo hariç senaryolar dersin konularına uygun. Son senaryoyu yaparken kitaptan fazla yararlanabildim. Belki de uygun ama ben konuyla tam anlamıyla bağdaştıramadım. Soruları cevaplarken diğer 2 senaryodan daha fazla zorlandım. Sanırım bu, biraz da metni tam anlamıyla kafamda canlandıramadığımdan dolayı oldu (20K).” Dört öğrenci (7E, 17K, 21K, 23E) ise, bu konuda herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Öğretmen adaylarından 20’si senaryoların kendilerini araştırmaya, daha fazla bilgi toplamaya teşvik ettiği görüşündedir. Bunu şöyle dile getirmişlerdir: “Araştırmaya teşvik etti, çünkü bu ders problemlere karşı çözüm üretebilmek araştırmayı ve okumayı gerektiriyor (1K). Sorunları araştırdım. Çünkü sorunlar karşısında bilgilerimin yetersiz olduğunun farkına vardım (2K). Evet. Hatta görüşlerimi, düşüncelerimi başka arkadaşlarımla paylaştım. Onların da fikrini aldım Mantıklı gelenleri benim fikir yapıma uygun olanları senaryolarımda belirttim (5K). Senaryolar konular hakkında daha fazla düşünmemi sağladı. Birçok eksikliği görerek farklı eğitim kitaplarına yöneldim (6K). Bilgi olarak eksik olduğumun farkına iyiden iyiye vardım. Lakin daha çok şahıslar arası

(öğretmen-öğrenci-veli) olduğu için olaylar asosyal birisi olarak sosyalleşmem gerektiğini fark ettim (8E). Öğrencilerin gelişim dönemi özellikleri bilinmeden bu sorunlara çözüm getirilemez. Bu nedenle daha çok araştırma yaparak daha gerçekçi çözümler getirmeye çalıştım (9K). Senaryolar sırasında arkadaşlarımda fikrini aldım. Bence bu da bir nevi araştırmadır (12K). Kendimizi öğretmen gibi yetiştirmeye çalışarak iyi bir öğretmen olmalıyız (13K). Senaryolar araştırma yapmamı sağladı. Çünkü sınıf ortamında yaşanan şeyler o kadar farklı ki tek bir kaynağa bağlı kalarak cevaplamak olanaksız (14K). Araştırdım, çünkü, karşılaştığım öğrenci veya daha farklı sorunlara üstünkörü çözümler bulmak istemiyorum (15K). Senaryolar beni araştırma yapmaya teşvik etti. Bir konuda zorlandığımda çeşitli kaynaklardan o konuları okudum ve fikir sahibi olmaya çalıştım (16K). İlköğretmen dergilerinin çoğu sayısına sadece göz gezdirmiştim. Senaryolar için dikkatlice inceledim ve birçok öğrenciyle burada tanıştım (17K). En büyük araştırma elbette ki arkadaşlarımla fikirlerimi paylaşmak, onların fikirlerini öğrenmek ve bir tartışma ortamı yaratmak oldu. Bir de yazılı metinlerdeki olayların öğrendiğimiz konularla ilişkisini araştırmaya çalıştım. Ne kadar tam yazamamış olsam da bir şeyler araştırdım (18K). Senaryoları okuyunca “Bu durumda olsam ne yapardım?” diye düşünüyor insan ve cevaplamada yetersiz kaldığımız noktalarda da farklı kaynaklara başvuruyoruz. Örneğin 1. senaryoda internete gitmişim. Bazı kişilerin ilköğretim yıllarına, ilköğretmenlerine ait anılarını ve önerilerini okudum. Böylece olaylara farklı açılardan bakabilmeyi yavaş yavaş kazanıyorum sanırım (20K). Kesinlikle teşvik etti. Bu gibi durumlarda neler yapabileceğimi arkadaşlarımla konuştum. Çeşitli önerilerde bulunup tartışarak bu öneriler sonucunda olabilecek durumları paylaştık (21K). Sorunlara tam anlamıyla çözüm bulabilmek için araştırma yapmak, bilgi toplamak şarttır bence (22K).”

Öğretmen adaylarından ikisi senaryoların kendilerini araştırmaya kısmen teşvik ettiğini belirtirken, iki öğretmen adayı da senaryoların kendilerini araştırmaya fazla teşvik etmediği, fazla araştırma yapamadığı görüşünü dile getirmiştir. Öğretmen adayları bu düşüncelerini şöyle belirtmişlerdir: “Bazıları beni araştırmaya sevketti, özellikle ilk senaryo (4E). Senaryoları kısmen araştırdım (24K). Fazla araştırmam olmadı (11K). Senaryolar için fazla araştırma yapamadım. Ama bilgiye ihtiyacım olduğunu hissettim. Bundan sonra eğitime daha çok zaman ayıracağım (19K).” Bir öğretmen adayı ise senaryolarla ilgili araştırma yapıp yapmadığına değinmemiştir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının, Problem Senaryolarıyla Çalışmanın Kazandırdıklarına İlişkin Algıları

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak sınıf öğretmeni adaylarının problem senaryolarına dayalı çalışmanın kendilerine kazandırdıklarına ilişkin algıları belirlenmiştir. Bu amaçla katılımcılara, “Eğitim Psikolojisi dersinde senaryolarla çalışmak size neler kazandırdı?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmen adayları bu soruya ilişkin olarak öğretmenlik mesleğiyle ve eğitim psikolojisiyle ilgili kazanımlarından söz etmişlerdir. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleği ile ilgili

olarak; öğretmenlik mesleğinin güçlüklerini anlama, meslekle ilgili ön bilgiler kazanma ve mesleğe hazırlanma, mesleğe yakınlık duyma, öğretmenliği hissetme gibi kazanımları olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının dokuzu öğretmenlik mesleğini daha iyi tanıdıklarını, güçlüklerini anladıklarını, öğretmen olduklarında nelerle karşılaşabileceklerinin ve farklı durumlar karşısında nasıl yaklaşabileceklerinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının “Eğitim psikolojisi dersinde senaryolarla çalışmak size neler kazandırdı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmen adaylarının senaryoya dayalı öğrenme ortamının kazandırdıklarına ilişkin algıları	f
a. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili kazanımlar	
a.1. Öğretmenlik mesleğinin güçlüklerini anlama	9
a.2. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön bilgiler kazanma ve mesleğe hazırlanma	8
a.3. Öğretmenlik mesleğine yakınlık duyma, öğretmenliği hissetme	5
b. Eğitim Psikolojisi ile ilgili kazanımlar	
b.1. Eğitim psikolojisi alanında araştırma yapma ve kendisini geliştirme	6
b.2. Kendi davranışlarını anlama, yanlışlarını düzeltme, eksikliklerini tamamlama	5
b.3. Başkalarının davranışlarını anlama	3

Katılımcılar bu algılarını şöyle ifade etmişlerdir: “*Öğretmenliğin kolay bir meslek olmadığı kanısını kavradım. Öğretmenlik mesleği ile ilgili gerekli donanımları kazanmam gerektiği düşüncesindeyim (5K). Bu mesleğin kolay olmadığını ve üzerinde çalışılması gerektiğini anladım (7E). İnsanlarla uğraşmak onları yetiştirmek dünyanın en ağır işi. Nasıl bir yükün altına girdiğimin biraz daha farkına vardım (8E). Öğretmenliğin sadece öğretmekten ibaret olmadığını anladım. Karşıma çok farklı öğrencilerin çıkacağını, onları anlamak için kendimi çok geliştirmem gerektiğini anladım (9K). Senaryolar bana mesleğe başladığımda ne gibi durumlarla karşılaşabileceğim konusunda bilgi verdi (21K). Öğretmenlik mesleğinin kolay bir uğraş olmadığını iyi bir öğretmen olmak için çok emek sarf edilmesi gerektiğini ortaya koydu. Bu senaryolar sayesinde ileride bizlerin nelerin beklediği hakkında bir fikir sahibi olduk (23E). Bu senaryolar bana aslında ne kadar zor bir mesleği seçtiğimi dışarıdan görüldüğü kadar kolay bir meslek olmadığını, mesleğim için daha çok şey öğrenmem gerektiğini öğretti (25K). Çok fazla yararları oldu. Böyle sorunlarla karşılaşınca neler yapabileceğimi düşündüm. (11K). Olaylara daha farklı nasıl yaklaşacağım adına seçeneklerim oldu (18K).*”

Öğretmen adaylarının sekizi senaryolarla çalışmanın onlara öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön bilgiler kazandırdığını ve onları öğretmenlik mesleğine hazırladığını belirtmişlerdir. Bu düşünceleriyle

ilgili anlatımları şöyledir: “Öğrencilerle ilgili sorunlar konusunda daha çok çözümler üretebilmeyi, ileride karşılaşacağım bu tip problemlere karşı daha temkinli olmayı öğretti (1K). Öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön kazanımlar verdi, mesleğe hazırlıyor (3 E). Öğrenci davranışlarıyla karşı karşıya kalarak bunlar hakkında ne yapmam gerektiğini öğrendim (6K). İleriye yönelik bilgilenmemizi sağladı. (10E). Öğrencilerimi düşünüp kendime bir öğretmen modeli oluşturmama yardımcı oldu (15. Nasıl davranmam gerektiğine dair ipuçları kazandım. Senaryolar ilerisi hakkında düşünmeye sevketti beni (16K). Öğrendiğimiz konuların nerelerde nasıl uygulanabileceğine bir örnek oluşturdu(18K). Öğretmenlik bağlamında bir ön hazırlık oluşturdu ve gerçekten sınıf öğretmenliği okuduğumu anladım (24K).”

Öğretmen adaylarının beşi, senaryoya dayalı öğrenme ortamında çalışmaları sonucu öğretmenlik mesleğine yakınlık duyduklarını, kendilerini sınıfta bir öğretmen gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu duygularını şu sözlerle dile getirmişlerdir: “Kendimi öğretmen gibi hissettim. Bölümüne adapte oldum, ilk defa sınıf öğretmeni oldum dedim (4E). Kendimi öğretmen gibi hissetmeye o sorumluluğu almaya karşı kendime olan güvenim arttı (17K). Bu senaryolarla biraz daha yaklaştım öğretmenliğe (19K). Senaryolar kendimi sınıf ortamında hissetmemi, bir öğretmen adayı olduğumun farkına daha da varmamı sağladı Mesleğime yaklaştığının sinyallerini verdi ve “Pelin öğretmen” sözünü zihnimde biraz olsun canlandırmamı sağladı (20K). Bu senaryoları okurken kendimi öğretmen gibi hissedip o heyecanı yaşadım (21K).”

Öğretmen adayları, senaryolarda dayalı öğrenme ortamının kendilerine, öğretmenlik mesleğiyle ilgili kazandırdıklarından başka, Eğitim Psikolojisi ile ilgili kazandırdıklarının da olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim psikolojisiyle ilgili olarak; kendilerinin ve başkalarının davranışlarını anlama ve bunları araştırıp geliştirme ile ilgili kazanımlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların altısı senaryolara dayalı öğrenme ortamının kendilerine Eğitim psikolojisi ile ilgili araştırma yapma ve kendilerini geliştirme fırsatı verdiğini belirtmişlerdir. Bu algılarını şu sözleriyle belirtmişlerdir: “Eğitim psikolojisi konusunda daha yeterli olabilmek için daha çok okumam, araştırmam gerektiğini fark ettirdi (1K). Eğitim psikolojisinin kesinlikle gerekli olduğunu, bu tür durumlarda neler yapabileceğimizi kazandık (2K). Kendimi gerek teorik gerek insan ilişkileri ve psikolojisi hakkında geliştirmem gerektiğini fark ettim (8E). Araştırma yapmayı, araştırmayı yerinde ve zamanında kullanmak için daha çok özen göstermeyi öğrendim(15K). Bu çalışmalarla daha iyi araştırma yapmayı öğrendim. Bulduğum bilgileri konuyla, öğretmenlikle ilişkilendirerek daha iyi çalışmalar hazırlamaya çalıştım (16K). Yapmış olduğumuz senaryolar bizleri bu konular hakkında düşündürmeye ve yorum yapmaya teşvik etti (23E).”

Katılımcıların beşi, senaryolara dayalı öğrenmenin; onlara kendi davranışlarını anlama, yanlışlarını düzeltme, eksiklerini görüp tamamlama fırsatı verdiğini şöyle dile getirmiştir: “Yanlışlarımı gördüm ve arkadaşlarım sayesinde bunları düzeltmeye yöneldim (12K). Eksiklerimi

görmemi sağladı. Mesela, sınıf yönetimi konusunda ne kadar eksik olduğumu anladım (14K). Aklımdaki birçok soruya cevap buldum. Senaryolar olmasaydı bu sorular kafamda soru işareti olarak kalacaktı (19K). Eksikliklerimi görmemde yardımcı oldu (20K). Senaryolarla konularda eksik olduğum yerleri görmüş oldum. Ayrıca daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduğumu anladım (22K).”

Katılımcıların üçü, senaryolara dayalı öğrenme ortamında çalışmalarının onlara başkalarının düşünce ve davranışlarını anlama, duruma öğrenciler açısından bakma olanağı sağladığını belirtmiştir. Katılımcılar bunları şu sözleriyle dile getirmişlerdir: *“Senaryolar sayesinde sadece kendi düşüncelerimi değil, başkalarının düşüncelerini de öğrendim (18K). Her öğrencinin farklı bir dünya olduğunun ve davranışlarının nedenlerini bulabilmek için önce onları çözmek gerektiğini öğretti (20K). Öğrencilere davranışlarımda daha dikkatli olmam gerektiğini anladım. Yaptığım birçok davranışın benim için iyi görünmesine rağmen aslında pek de iyi sonuçlar veremeyeceğini fark ettim. Öğrencilerin daha iyi öğrenmesi için neler yapabileceğim konusunda fikir sahibi oldum (21K).”*

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğretmen eğitimi programlarında kullanılabilir öğrenci merkezli, etkin öğrenme öğretme yaklaşımlarından birisi probleme dayalı öğrenmedir. Probleme dayalı öğrenme ortamında problem senaryoları öğrencilere; sözlü, metne dayalı durum çalışması ya da bilgisayar destekli etkileşimli senaryolar olarak çeşitli biçimlerde sunulabilmekte ve öğrencilerin sınıf içinde ya da dışında, bireysel ya da gruplar halinde bu senaryolarla çalışmaları sağlanmaktadır (Jinks, Norton, Taylor ve Stewart, 2012). Bu süreçte öğrencilerin gerçek yaşam problemleriyle etkileşimleri önem taşımaktadır. Ayrıca, senaryoların dersin amaçlarına hizmet etmesi, konuyla ilgili olması, öğrencilerin hazırbulunmuşluk düzeyine uygun olması, ilgilerini çekmesi; çeşitli kaynaklardan yararlanmalarını ve diğer bilim dallarıyla bağlantı kurarak bireysel ve grup olarak çalışmalarını teşvik eden; yansız, karmaşık, zorlayıcı, düşündürücü, çok yönlü, açık uçlu bir yapıda olması gerekmektedir (Açıkgöz, 2002; Goodnough, 2005; Karakuş, 2006; Selçuk ve Şahin, 2008). Senaryolardaki bu özellikler öğrenme sürecinin niteliğini önemli ölçüde etkileyebilir. Başarılı senaryo çalışmalarının öğrenmeyi kolaylaştıracağı düşünülmektedir (Kaya, 2011). Bu nedenle, senaryoların hazırlanmasında bazı ilkelerin dikkate alınması gerekmektedir. Dolmans, Snellen-Balendong, Wolfhagen ve Van der Vleuten de (1997) yedi ilke belirtmektedir. Buna göre, senaryolar öğrencinin ön bilgisine uygun olmalı, ipuçları vererek öğrencinin bilgiyi geliştirmesini sağlamalı, gelecekte mesleğiyle ilgili bir bağlamda geçen bir durum sunmalı, bilgiyi bütünleştirmesini teşvik edecek bir problem bağlamında temel bilimsel kavramlar sunmalı, öğrenciyi daha fazla öğrenmeye ve araştırmaya sevk ederek öz düzenleyici öğrenmeyi teşvik etmeli, öğrencilerin olası çözümleri tartışmaları ve alternatifleri ortaya koyabilmeleri için konuya ilgi duymalarını sağlamalı ve dersin amaçlarına uygun olmalıdır. Bu araştırmada, Sınıf Öğretmeni adaylarının, Eğitim Psikolojisi dersinde probleme dayalı öğrenme

ortamında çözmeye çalıştıkları senaryoların özelliklerine ve bu senaryoların kendilerine kazandırdıklarına ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgulara göre öğretmen adaylarının tamama yakını senaryoları ilgi çekici bulmuşlardır. Senaryolar, gerçek yaşamla, öğretmenlik mesleğiyle ve çeşitli öğrenci özellikleriyle ilişkili olduğu için öğretmen adaylarının bunları ilginç buldukları anlaşılmaktadır. Araştırmada, problem senaryoları hazırlanırken, öğretmenlik mesleğinde yaşanan olaylara ve öğretmen öğrenci ilişkilerine gerçek yaşama uygun olarak yer verilmeye çalışılmıştır. Çünkü, senaryoların gerçek olaylara dayalı ya da onlar kadar gerçek olması gerekmektedir (Açıkgöz, 2003). Errington'un (2009) da belirttiği gibi, senaryo gerçek yaşam deneyiminden bir kesit sunmalı ve sorun çözme ya da beceri kazandırmaya odaklı olmalıdır. Gerçek yaşam durumları öğrenciler için daha anlamlı olduğu için bu tür olaylara karşı öğrenciler daha ilgili davranmaktadırlar. Araştırmada sadece bir katılımcı senaryoyu ilginç bulmadığını belirtmiş ancak, bunun nedenini belirtmemiştir. Bu durum, öğrencinin öğrenme sürecine yeterince odaklanamamasından ya da konuyla ilgili yeterli ön bilgilere sahip olmamasından kaynaklanmış olabilir. Gelecek araştırmalarda katılımcılarla görüşmeler de yapılabilirse daha fazla bulgular elde edilebilir. Elde edilen bulgulara göre, genel olarak, senaryoların ilgi çekici olduğu söylenebilir.

Araştırmada katılımcıların yarısından fazlası senaryoların orta güçlük düzeyinde olduğunu; güçlük düzeyinin birinciden itibaren giderek arttığını belirtmiştir. Katılımcılardan hiç birisinin senaryoların çok kolay olduğunu belirtmemesi ise dikkat çekicidir. Bu da öğrencilerin senaryoları çözmek için belli bir düzeyde güçlükle karşılaştıklarına ve problemleri çözmek için çaba gösterdiklerine işaret etmektedir. Senaryoların gerçek yaşama uygun olması, öğrencilerin ilgisini çekmeyecek kadar basit ya da içinden çıkılmayacak kadar karmaşık yapıda olmaması; kısacası, öğrencilerin başa edebileceği güçlük düzeyinde olması gerekmektedir (Veznedaroğlu, 2005). Goodnough (2005) problemler karmaşıklaştıkça öğrencilerin problemi tanımlamak, sorunları keşfetmek ve kaynak bulmak için daha fazla zaman ve enerji harcadığını belirtmektedir. Bu nedenle araştırmada, kullanılan senaryoların ne çok zor ne de çok kolay olmamasına dikkat edilmiş ve güçlük düzeylerine göre, kolaydan zora doğru bir sıra izleyerek sunulmaya çalışılmıştır. Bu bulgular öğretmen adaylarının bunu fark ettiklerine işaret etmektedir. Senaryoların çok kolay olmadığı, öğrencilerin üzerinde çalışabilecekleri güçlük düzeyinde olduğu; başka bir deyişle, öğretmen adaylarının hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olduğu söylenebilir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu, senaryoların gerçek yaşama ve Eğitim Psikolojisi dersine uygun olduğu ve kendilerini araştırmaya teşvik ettiği görüşündedir. Senaryoya dayalı öğrenme ortamında öğrencilere bir problem üzerinde düşünüp bilgilerini harekete geçirme, benzer durumlarda kullanma, eksikliklerini fark ederek bunları gidermek için araştırma yapma fırsatı verilmektedir (Çubukçu, 2011, 553). Böylece öğrenciler, senaryolardaki gerçek yaşam problemlerini değişik

yönlere çözmeye çalışarak hem gelecekte karşılaşılabilecekleri olası sorunlara karşı hazırlıklı olmakta hem de çözüm üretme becerilerini geliştirmektedir (Selçuk ve Şahin, 2008). Ancak, iyi bir problem, öğrenciyi bilmeye ve öğrenmeye güdüleyebilmeli; öğrencinin, ön bilgisine dayalı olarak çok yönlü araştırmalar yapmasına; bilgisini ve öğrenme stratejilerinin etkililiğini değerlendirmesine, disiplinlerarası çalışarak yoğun ve esnek bilgi kazanmasına olanak vermelidir (Hmelo-Silver, 2004). Senaryodaki problemlerin kesin ve tek bir yanıtı olmadığından öğrenciler kendi çözümlerini ortaya koymak için etkin çaba göstermek durumundadır. Bu süreçte, üst düzey düşünme süreçlerini kullanma, analitik düşünme, öğrenme sorumluluğunu üstlenme ve işbirliği yapma becerilerini kullanırlar (Hatisaru ve Küçükturan, 2009). Öğretmen adaylarının tamamen yakınını senaryoların kendilerini araştırmaya yönelttiği görüşünde oldukları dikkate alınır; bu senaryoların, öğrencileri araştırmaya, düşündürmeye yönelte işlevini yerine getirdikleri söylenebilir. Hilton'un (2003) araştırmasında, senaryo kullanımı öğrencilerin daha geniş düşüncelerine yardım etmekte, onlara öğrenme sorumluluğu vermekte ve programın katı konu disiplini anlayışından uzaklaştırmaktadır. Çelik'in (2012) araştırmasında da öğretmen adayları probleme dayalı öğrenme ortamında kuram ve uygulama arasında ilişki kurduklarını belirtmişlerdir. Akpınar ve Ergin'in (2005) araştırmasında da benzer bulgular elde edilmiş; öğrenciler, probleme dayalı öğrenme yaklaşımının kendilerini araştırmaya sevk ettiğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak katılımcılar, problem senaryolarına dayalı çalışmalarının sonucunda öğretmenlik mesleğiyle ve eğitim psikolojisiyle ilgili kazanımlar elde ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar senaryolar sayesinde öğretmenlik mesleğinin güçlüklerini tanıma fırsatı bulduklarını, bilgiler edinerek kendilerini bu mesleğe hazırladıklarını ve mesleğe duygusal açıdan yakınlık duyduklarından söz etmişlerdir. Bu bulgular Sünbül, Çalışkan ve Kozan'ın (2007) probleme dayalı öğrenmenin öğrencileri mesleğe hazırlamada, öğrencilerin yeterli ve yetersiz yönlerinin farkına varmalarında, onları çalışmaya ve öğrenmeye motive etmede; düşünme, problem çözme, farklı kaynaklardan bilgi edinme ve işbirlikli çalışma becerilerini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Gülbahar, Avcı ve Ergün'ün (2012) hedefe dayalı senaryo yaklaşımının uygulandığı araştırmasında da benzer şekilde, uygulanan yöntemin amacına ulaştığı, öğrencilerin tüm bu süreçten çok farklı kazanımlar ve deneyimler edindiği belirtilmektedir. Yetik, Akyüz ve Keser'in (2012) araştırmasında da öğretmen adaylarının algılarına göre, senaryoya dayalı öğrenme ortamında gerçekleştirilen dersin öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini artırdığı ve öğrenenlerin algıları üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu ortaya konulmuştur. Çelik (2012) de araştırmasında probleme dayalı öğrenmenin öğretmen adaylarında olumlu bir öğrenme ortamı ve öğrenme isteği oluşturduğunu belirtmiştir. Alanyazında senaryoların kuram ve uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasını, otantik bir öğrenme ortamı sağlaması, gerçekçi olması, mesleki deneyim, işbirliği ve mesleki kimlik kazandırması, uygulamadan elde edilen kültürel farkındalık geliştirmesi gibi yararlarından söz edilmektedir (Errington, 2010). Sorin'in (2013)

araştırma sonuçları da bu paralelde olup, senaryoya dayalı öğrenme ortamının gerçek (otantik), dinamik öğrenme olanakları sağladığı ve okul öncesi öğretmen adaylarında mesleki kimlik geliştirdiği belirtilmektedir.

Öğrenme senaryoları genel, esnek ve güven verici özellikte hazırlandığında öğrenenleri yaratıcı olmaya, bağımsız olmaya, sorgulamaya ve seçim yapmaya yöreklendirmektedir (Erdem ve Demirel, 2002). Senaryolar öğrencilerin tartışmalarını, gözlem yapmalarını, rol oynamalarını ve düşünme süreçlerini desteklemektedir (Errington, 2010). Errington'un (2009) da belirttiği gibi, senaryonun içine giren ve rollerini üstlenen öğrenciler seçtikleri meslekle yüzleşirken problem çözme, karar verme, kritik analizler yapma, değerlendirme ve yansıtma sürecini yaşamaktadırlar. Öğrenenler, senaryolardaki gerçek problemler üzerinde çalışarak etkili biçimde öğrenebilirler, güdülenme düzeyleri artabilir ve bu süreçte kazandıkları deneyimler sayesinde gerçek yaşam sorunlarıyla başa çıkabilirler (Shank, 1986: Aktaran; Çelen ve Akar-Vural, 2009: 427). Öğrencilerin senaryolardaki problemleri çözümlenerek öğrenme çalışmaları onları etkin kılmakta, kavramsal bilgilerini kullanma olanağı vermekte ve üst düzey zihinsel süreçlerini harekete geçirmektedir. Böyle bir öğrenme sürecinde öğrenciler, etkin ve çok yönlü bir biçimde araştırarak öğrendikleri için daha kalıcı bilgi, beceri ve değerler kazanabilir ve bunları yaşamlarında etkili biçimde kullanabilirler.

Sonuç olarak, bu araştırmada hazırlanan problem senaryolarının gerçek yaşam koşullarıyla ve Eğitim Psikolojisi dersinin konularıyla ilgili olduğu belirtilebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının algılarına göre senaryoların, öğrencilerin ilgisini çeken özellikte ve orta güçlük düzeyinde olduğu; öğrencilere öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön bilgi ve beceriler kazandırdığı; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tanımaları ve mesleğe hazırlanmaları açısından yararlar sağladığı söylenebilir. Senaryoların bu özellikleri dikkate alındığında, Eğitim Psikolojisi derslerinde bu senaryolardan yararlanılabilir.

Bu çalışmadaki senaryolar Eğitim Psikolojisi dersi kapsamında hazırlanıp uygulanmış ve öğrenci görüşleri alınarak incelenmiştir. Bu senaryoların özellikleri nitel ve nicel başka veri toplama teknikleriyle de incelenebilir. Bu araştırmaya benzer çalışmalar görüşme ve gözlem gibi başka veri toplama teknikleri kullanılarak gerçekleştirilebilir ve senaryoların özelliklerine ilişkin daha fazla kanıtlar elde edilebilir. Ayrıca, çalışmada uygulanan senaryoların özellikleriyle ilgili olarak bir ölçek geliştirilebilir ve farklı çalışma gruplarındaki öğretmen adaylarına uygulanarak nicel veriler toplanabilir. Gelecek araştırmalarda, öğretmen eğitimi programlarında yer alan diğer derslere yönelik olarak da problem senaryoları tasarlanıp uygulanabilir ve özelliklerine ilişkin dönütler elde edilebilir. Böylece gerçekleştirilecek araştırmalarla, öğretmen eğitiminde kullanılacak nitelikli senaryolar geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2002). **Aktif Öğrenme**. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akpınar, ve Ergin, (2005). **Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımına Yönelik Öğrenci Görüşleri**. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 6, Sayı: 9. 3-14.
- Chambers, D. (2001). **Problem-Based Learning & it to Support Authentic Tasks in Teacher Education**. ASCILITE 2001 Conference Proceedings. 25-28.
<http://ascilite.org.au/conferences/melbourne01/pdf/papers/chambersd.pdf>
- Çelen, İ. ve Akar-Vural, R. (2009). **Eğitimde Drama ve İngilizce Öğretimi: İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma**. İlköğretim Online. Cilt: 8, Sayı: 2. 425-438.
<http://ilkogretim-online.org.tr>
- Çelik, S. (2012). **Effect of Implementing Authentic Tasks in Teacher Education**. Chpriot Journal of Educational Sciences. Cilt: 7, Sayı: 3. 208-219.
- Çubukçu, Z. (2011). “**Senaryo Tabanlı Öğrenme**”. Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. Ed.: B. Oral. Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Dahlgren, M. A. & Öberg, G. (2001). **Questioning to Learn and Learning to Question: Structure and Function of Problem-Based Learning Scenarios in Environmental Science Education**. Higher Education. Sayı: 41. 263-282.
- Dean, C. D. (1999). **Problem Based Learning in Teacher Education**. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association.
<http://eric.ed.gov/PDFS/ED431771.pdf>
- Dolmans, D. H. J. M., Snellen-Balendong, H., Wolfhagen, I. H. A. P. & Van der Vleuten, C. P. M. (1997). **Seven Principles of Effective Case Design for a Problem Based Curriculum**. Medical Teacher. Cilt: 19, Sayı: 3. 185-189.
- Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). **Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı: 23. 81-87.
<http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/200223EDA%20ERDEM.pdf>
- Errington, E. P. (2010). **Preparing Graduates for the Professions: Achieving Employability Through the Exploration of Near-World Scenarios**. International Journal of Interdisciplinary Social Sciences. Cilt: 5, Sayı: 5. 1-10. <http://www.SocialSciences-Journal.com>
- Errington, E. P. (2009). **Being There: Closing The Gap Between Learners and Contextual Knowledge Using Near-World Scenarios**. The International Journal of Learning. Cilt: 16, Sayı: 8. 585-594.
- Gagnon, G. W. ve Collay, M. (2001). **Designing for Learning: Six Elements in Constructivist Classrooms**. California: Corwin Press, Inc.
- Goodnough, K. (2005). **Issues in Modified Problem-Based Learning: a Self-Study in Pre-service Science Teacher education**. Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education. Cilt: 5, Sayı: 3. 289-306.
- Gülbahar, Y., Avcı, Ü. ve Ergün, E. (2012). **Yaparak Öğrenme: “Hedefe Dayalı Senaryo Yaklaşımı” Uygulamasına Bir Örnek**. Eğitim ve Bilim. Cilt: 37, Sayı: 165. 293-306.
- Hatisaru, V. ve Küçüküran, A. G. (2009). **Vocational and Technical Education Problem-Based Learning Exercise: Sample Scenario**. Procedia Social and Behavioral Sciences. Sayı: 1. 2151-2155.
- Hilton, G. L. S. (2003). **Using Scenarios as A Learning And Teaching Strategy With Students**. European Journal of Teacher Education. Cilt: 26, Sayı: 1. 143-153.

- Hmelo-Silver, C. E. (2004). **Problem-Based Learning: What and How do Students Learn?** Educational Psychology Review. Cilt: 16, Sayı: 3. 235-266.
- Jinks, A., Norton, G., Taylor, M. & Stewart, T. (2012). “**Scenario-Based Learning: Experiences in The Development and Application of a Generic Teaching Software Tool**”. Professional Education Using E-Simulations: Benefits of Blended Learning Design. Eds.: Holt, D., Segrave, S., Cybulski, J. L. USA: IGI Global Press,
- Karaçanta, H. (2011). “**Senaryo Temelli Öğrenme**”. Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. Ed.: S. B. Filiz. Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Karakuş, U. (2006). **Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması**. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 7, Sayı: 2. 163-176.
- Kaya, A. (2011). **Probleme Dayalı Öğretimde Senaryo Hazırlama Süreci**. Paper presented at the 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011 Fırat University, Elazığ- Turkey.
- Kılıç, A. (2007). **Probleme Dayalı Öğrenme**. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt: 15, Sayı: 2. 561-578.
- Köroğlu, H. ve Yeşildere, S. (2002). **İlköğretim II. Kademedeki Matematik Konularının Öğretiminde Oyunlar ve Senaryolar**. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, ODTÜ, ANKARA.
http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/netscape/b_kitabi/PDF/Matematik/Bildiri/t240d.pdf
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). **Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook**. (Second Edition). California: SAGE Publications.
- Saban, A. 2009. **Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar**. 5. Baskı Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Savery, J. R. & Duffy, T. M. (1996). “**Problem Based Learning: An Instructional Model And Its Constructivist Framework**”. Constructivist Learning Environments: Case Studies in Instructional Design. Ed.: B. Wilson. Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications.
- Selçuk, G. S. ve Şahin, M. (2008). **Probleme Dayalı Öğrenme ve Öğretmen Eğitimi**. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 24. 12-19.
- Sorin, R. (2013). **Exploring Partnerships In Early Childhood Teacher Education Through Scenario-Based Learning**. World Journal of Education, 3(1), 39-45.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). **Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sünbül, A. M., Çalışkan, M. ve Kozan, S. (2007). **Probleme Dayalı Öğrenmenin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Aday Öğretmenlerine Uygulanması**. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sunulan bildiri, 5- 7 Eylül 2007 Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat / Türkiye.
- Taşkın-Can, B., Yaşadı, G., Sönmezer, D. ve Kesercioğlu, T. (2006). **Fen Öğretiminde Kavram Haritaları ve Senaryolar Kavram Yanılgılarını Giderebilir mi?** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 31. 133-146.
- Veznedaroğlu, M. (2005). **Senaryo Temelli Öğrenmenin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ve Öz Yeterlik Algısına Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/>

- Yaman, B. (2005). **Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına (Stöy) Dayalı Eğitimde Drama Yönteminin, İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarılarına Etkisi.** Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 14 Sayı: 2. 465-482.
- Yan, S. (2006). **Improvement of efl Learners' Speaking and Writing Through Reflective Scenario-Based Learning.** Sino-us English Teaching. Cilt: 3, Sayı: 5. 23-27.
- Yetik, S. S., Akyüz, H. İ. ve Keser, H. (2012). **Preservice Teachers' Perceptions About Their Problem Solving Skills in The Scenario Based Blended Learning Environment.** Turkish Online Journal Of Distance Education-Tojde. Cilt: 13, Sayı:2. 158-168.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Seçkin Yayıncılık.